

Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємств

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

Дніпро
ПОРОГИ
2017

УДК 338.45:330.341.1

ББК 65.050

I 66

Рецензенти:

Волосович Світлана Василівна - д-р. екон. наук, професор,
Київський національний торговельно-економічний університет,
Горбонос Федір Володимирович - д-р. екон. наук, професор,
Львівський університет бізнесу та права
Череп Алла Василівна - д-р. екон. наук, професор,
Запорізький національний університет

Головні редактори

Савчук Л.М. - канд. екон. наук, професор,
Національна металургійна академія України
Daniel Fic - prof. WSOWL, WSB
Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki,
Wydział Zarządzania, Wrocław
(Фіц Даніель - д-р. екон. наук, професор)

*Рекомендовано вченою радою Національної металургійної академії України
(протокол № 2 від 27.02.2017р.)*

I 66 Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємств:
колективна монографія/за заг. ред. Л. М. Савчук, Daniel Fic. -
Дніпро: Пороги, 2017. - 480 с.
ISBN 978-617-518-337-3

Монографія виконана в межах теми дослідження «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (державний реєстраційний номер 0107U001146) та теми дослідження «Сучасні методи та фінансово-економічні механізми управління суб'єктами господарювання регіону» (державний реєстраційний номер 0117U002349) і розрахована на широке коло вітчизняних фахівців, науковців, політиків, державних службовців. Представлено результати досліджень з питань теорії, методики та практики інноваційної діяльності та економічної безпеки підприємств.

УДК 338.45:330.341.1

ББК 65.050

*Матеріали колективної монографії за міжнародною участю подано
в авторській редакції.
При повному або частковому відтворенні матеріалів даної монографії
посилання на видання обов'язкове.
Представлені у виданні наукові доробки та висловлені думки
належать авторам.*

ISBN 978-617-518-337-3

© Колектив авторів, 2017

ЗМІСТ ТА АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

ПЕРЕДМОВА	11
РОЗДІЛ 1. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ	13
1.1. Інноваційний розвиток національної економіки: сутність, умови забезпечення та складові елементи	13
Кузьмін Олег Євгенович - д.е.н., професор, Маслак Олександр Олександрович - к.е.н., доцент, Дорошкевич Катерина Олегівна - к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»	
1.2. Чинники активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств	28
Довбенко Вячеслав Іванович - к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»	
1.3. Інноваційні аспекти сучасного управління підприємством	38
Голіонко Наталія Григорівна - к.е.н., доцент, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	
1.4. Аналіз та оцінка факторів конкурентоспроможності інноваційної діяльності підприємств	47
Доценко Ганна Євгенівна - викладач, ДВНЗ Український державний хіміко-технологічний університет, Сокиринська Ірина Геннадіївна - к.е.н., доцент, Петренко Віталій Олександрович - д.т.н., професор, Національна металургійна академія України	
1.5. Методичні підходи до забезпечення інноваційного розвитку металургійних підприємств на засадах економічного націоналізму	63
Денисов Костянтин Вікторович - к.е.н., ДВНЗ «Запорізький національний університет»	

1.6.	Запровадження оцінки відповідності продукції та систем управління, як елемент інноваційної діяльності підприємств	76
	Ромашко Алла Сазонівна - к.т.н., доцент, НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», Механіко-машинобудівний інститут	
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ТА ПІДПРИЄМСТВ		84
2.1.	Ретроспективний аналіз теорій і моделей економічного розвитку	84
	Daniel Fic - prof. WSOWL, WSB Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki, Wydział Zarządzania, Wrocław, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Wydział Studiów Społecznych w Poznaniu, Савчук Лариса Миколаївна - к.е.н., професор, Національна металургійна академія України	
2.2.	Концептуальні положення управління стратегічним союзом	97
	Овчиннікова Вікторія Олексіївна - к.е.н., доцент, Український державний університет залізничного транспорту	
2.3.	Транснаціоналізація як механізм забезпечення ефективності функціонування компаній	110
	Остап'як Юрій Романович - аспірант, Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького	
2.4.	Корпоративні структури та об'єднання як один із чинників ефективної діяльності та безпеки гірничо-збагачувальних підприємств	122
	Черненко Наталя Олександрівна - к.е.н., доцент, НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Солодовник Леонід Максимович - д.т.н., професор, Шагоян Світлана Миколаївна - асистент, ДВНЗ «Національний гірничий університет»	

2.5.	Глобалізаційні аспекти управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах регіональних та національних трансформацій	134
	Мішкова Світлана Михайлівна - д.е.н., доцент, Одеський національний морський університет, Мінаков Віталій Михайлович - к.е.н., доцент, Одеська державна академія будівництва та архітектури	
2.6.	Економічний механізм підприємства: його значення та складові	142
	Михалюк Наталія Іванівна - к.е.н., доцент, Лакіш Ліліана Миколаївна - аспірант, Львівський національний аграрний університет	
	РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	152
3.1.	Аналіз макроекономічних проблем розвитку підприємств України	152
	Семененко Тетяна Олексіївна - к.е.н., доцент, Сумський державний університет	
3.2.	Сучасний стан підприємницької діяльності та можливості економічного оздоровлення підприємств	161
	Куряча Наталя Вікторівна - к.е.н., доцент, Дніпропетровський національний університет імені Олеса Гончара	
3.3.	Основні аспекти стратегічного планування в умовах державного науково-дослідного підприємства	173
	Король Радомир Миколайович - к.т.н., Мироненко Микола Андрійович - к.т.н., доцент, Національна металургійна академія України	
3.4.	Організаційні засади діяльності та особливості формування витрат в дослідних господарствах	183
	Ткаліч Ольга Вікторівна - старший викладач, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет	

3.5.	Методичний підхід до комплексного оцінювання рівня економічного розвитку підприємства Кулиняк Ігор Ярославович - к.е.н., доцент, Прийма Любов Романівна - аспірант, Національний університет «Львівська політехніка»	192
3.6.	Визначення ціни промислової продукції та стратегії розвитку підприємства за допомогою інструменту Форсайта Ширяєва Людмила Володимирівна - д.е.н., професор, Одеський національний морський університет	204
3.7.	Комплексна оцінка конкурентоспроможності ковбасної продукції м'ясопереробного підприємства Деділова Тетяна Вікторівна - к.е.н., доцент, Токар Інна Іванівна - асистент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет	212
	РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА, МОДЕЛІ	224
4.1.	Ризик як міра невизначеності Васильєва Світлана Іванівна - к.е.н., доцент, Криворізький факультет Запорізького національного університету	224
4.2.	Ризики: сутнісний аналіз, Фактори, класифікація Королюк Тетяна Миколаївна - к.е.н., доцент, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя	232
4.3.	Науково-методичні засади селекції нестандартних ризиків у страхуванні Водолазська Оксана Анатоліївна - к.е.н., доцент, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара	246

4.4.	Теоретичні та методологічні основи організації корпоративного контролю в системі економічної безпеки корпорації	260
	Шепелюк Віра Анатоліївна - к.е.н., старший викладач, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг	
4.5.	Інформаційна безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства і держави	272
	Остапенко Олена Геннадіївна - к.ю.н., доцент, Леонтєва Ліна Віталіївна - к.ю.н., доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет	
4.6.	Функціональне призначення оцінювання в економічній безпекології мікрорівня	281
	Вахлакова Вікторія Володимирівна - к.е.н., доцент, Донбаський державний технічний університет, м. Лисичанськ	
	РОЗДІЛ 5. ДІАГНОСТИКА ТА МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ	290
5.1.	Діагностовання економічної безпеки сільськогосподарських підприємств	290
	Степанов Денис Сергійович - аспірант, Міжнародний університет бізнесу і права	
5.2.	Моделі і бюджетна стратегія управління економічною та Фінансовою безпекою діяльності підприємств	298
	Кулик Володимир Васильович - к.е.н., докторант, Київський національний університет імені Тараса Шевченка	
5.3.	Розробка моделей оцінки управління економічною безпекою сільськогосподарських підприємств	308
	Демчук Наталія Іванівна - д.е.н., професор, Хідірян Місак Оганесович, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет	

5.4.	Система управління якістю та безпечністю харчової продукції як елемент продовольчої безпеки країни	318
	Сергеева Олена Романівна, к.н.з держ.у., доцент, Дніпропетровський університет економіки та права імені Альфреда Нобеля	
5.5.	Економічна експрес-діагностика толінгових операцій з урахуванням мотивів переробних підприємств	329
	Коць Ірина Ігорівна - аспірант, Національний університет «Львівська політехніка»	
РОЗДІЛ 6. МІСЦЕ МАРКЕТИНГУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ		340
6.1.	Маркетинг в системі управління промисловим підприємством	340
	Гречаник Наталія Юріївна - к.е.н., доцент, Прикарпатський національний університет	
6.2.	Ефективність створення комерційної служби на машинобудівному підприємстві (ретроспективний підхід)	350
	Захарченко Віталій Іванович - д.е.н., професор, Одеський національний політехнічний університет Лаптева Вікторія Василівна - к.е.н., старший викладач, Київський національний торгово- економічний університет	
6.3.	Методичні аспекти оцінки маркетингового потенціалу підприємств	359
	Туболець Ірина Іванівна - к.е.н., доцент, Університет митної справи та фінансів, Туболець Катерина Геннадіївна - к.е.н., старший викладач, Дніпропетровський державний аграрно- економічний університет	

6.4.	Збутова діяльність вітчизняних вугледобувних підприємств: тенденції та сценарії розвитку	369
	Трушкіна Наталія Валеріївна - науковий співробітник, Інститут економіки промисловості НАН України	
6.5.	Особенности использования аутсорсинга в системе маркетинга субъектов хозяйствования	378
	Мальчик Мар'яна Василівна - д.е.н., професор, Коваль Світлана Іванівна- старший викладач, Національний університет водного господарства та природокористування	
6.6.	Розробка екологічно орієнтованого комплексу маркетингу в аграрному виробництві	385
	Багорка Марія Олександрівна - к.с.-г.н., доцент, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет	
6.7.	Маркетинговий потенціал як складова ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції України	396
	Воловик Дмитро Володимирович - к.е.н., асистент, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет	
	РОЗДІЛ 7. УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ЯК СКЛАНОВА СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	404
7.1.	Факторне моделювання тривалості безробіття в Україні	404
	Вітряк Тетяна Борисівна - к.е.н., Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України	
7.2.	Трудовий потенціал в системі економічного потенціалу підприємства	412
	Жулавський Аркадій Юрійович - к.е.н., професор, Гордієнко Віта Павлівна - к.е.н., доцент, Сумський державний університет	

7.3.	Забезпечення виконання управителем функцій з управління багатоквартирним будинком Мороз Наталія Володимирівна - к.е.н., старший викладач, Національний університет «Львівська політехніка»	21
7.4.	Реалізація корпоративних програм «Здоров'я на робочому місці» як складової економічної безпеки: світовий досвід Заюков Іван Вікторович- к.е.н., доцент, Вінницький національний технічний університет	450
7.5.	Розвиток трудового потенціалу як фактор економічної безпеки підприємств аграрного сектору економіки Драбчук Тетяна Іллівна - старший викладач, Сумський національний аграрний університет	460
7.6	Формування інноваційного клімату та розвиток креативності персоналу Карпенко Андрій Володимирович - к.е.н., доцент, Запорізький національний технічний університет	470

ПЕРЕДМОВА

Ефективне функціонування бізнесу в умовах переходу до постіндустріального суспільства безпосередньо пов'язано з використанням інновацій та впровадженням новітніх підходів до системи забезпечення економічної безпеки діяльності.

Важливість досліджень питань інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, вирішення проблем економічної безпеки витікає не лише з особливостей їх функціонування в умовах нестійкої політично-економічної ситуації, а й з їх значимості для стабілізації економіки країни.

Дедалі більшої актуальності набувають питання оцінки сучасного стану інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, вивчення проблем забезпечення економічної безпеки їх діяльності з метою пошуку шляхів розв'язання наявних проблем та попередження ймовірних негативних наслідків. Для усунення негативних явищ в розвитку підприємств мало оцінити сучасний стан, конче необхідно з'ясувати причини становища, що склалося, прикласти зусилля для їх усунення і попередження в майбутньому, встановити тенденції та запропонувати можливі напрями розвитку.

Результати досліджень вищезначених, і не тільки, проблем науковці Національної металургійної академії України сумісно з вченими України здійснюють протягом багатьох років і протягом останніх шести років щорічно оприлюднюють в колективних монографіях. Не став виключенням і 2017 рік.

Колективна монографія «Інноваційна діяльність та економічна безпека підприємств» є цілісною науковою працею, логічним продовженням дослідження в межах двох тем, зареєстрованих в УкрІНТЕІ: ініційованої теми «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (державний реєстраційний номер 0107Ш01146) та держбюджетної теми «Сучасні методи та фінансово-економічні механізми управління суб'єктами господарювання регіону» (державний реєстраційний номер 01171ГО02349).

Монографічне дослідження складається з передмови та семи розділів, присвячених дослідженню певної наукової проблеми.

В першому розділі висвітлено особливості інноваційного розвитку національної економіки, досліджено чинники активізації

діяльності вітчизняних підприємств, проаналізовано аспекти управління та фактори їх конкурентоспроможності.

Результати дослідження другого розділу розкривають теоретичні питання, пов'язані із економічним розвитком територій, корпорацій та підприємств, розкривають глобалізаційні аспекти управління діяльністю підприємств в умовах регіональних та національних трансформацій.

В параграфах третього розділу містяться аналітичні матеріали щодо сучасних проблем розвитку підприємств, наводяться рекомендації щодо вдосконалення методичних підходів до комплексної оцінки рівня економічного розвитку вітчизняних підприємств та організаційних засад їх діяльності.

Матеріали четвертого та п'ятого розділів присвячено теоретичним та діагностичним аспектам забезпечення економічної діяльності підприємств. Зокрема, висвітлено питання ризикології, розглянуто теоретичні та методичні основи організації контролю в системі економічної безпеки корпорацій та підприємств, встановлено місце інформаційної безпеки в складі економічної безпеки. Крім того, запропоновано новітні підходи до діагностування економічної безпеки та удосконалені моделі оцінки управління економічної безпекою.

Результати досліджень, представлені в шостому розділі, визначають місце маркетингу в системі забезпечення діяльності підприємств: представлено розробки щодо ефективності створення комерційної служби на підприємствах, наведено методичні аспекти оцінки маркетингового потенціалу та економічно орієнтованого маркетингу.

Сьомий, заключний розділ, присвячено питанням управління трудовим потенціалом підприємства як в контексті забезпечення економічної безпеки діяльності підприємств, так і моделювання тривалості безробіття на національному рівні.

Повною мірою усвідомлюючи, що далеко не всі аспекти досліджуваної теми отримали в монографії всебічне відображення, а деякі положення й висновки можуть бути предметом наукової дискусії, маємо сподівання, що теоретичні узагальнення, висновки та рекомендації, розроблені у даному дослідженні, будуть використовуватись практиками, науковцями, всіма, хто переймається проблемами, висвітленими в даному монографічному дослідженні.